

SOU 2025:6

Remiss (SOU 2025:6) Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret, dnr KS 2025-59

Laxå kommun lämnar följande yttrande

Säkerhetsläget i Sverige har gradvis försämrats, Sverige har gått med i Nato och anslagen till totalförsvaret har ökat. Nu bygger Sverige upp totalförsvaret och en viktig del i det är att stärka det civila försvaret. Denna utredning har på en övergripande nivå kartlagt behov av personalförstärkning i civila försvaret vid höjd beredskap. Fokus har varit att bedöma vilka verksamheter som har störst behov och analysera hur behoven bör tillgodoses, även regelverk för personalförsörjning till det civila försvaret har ses över.

Utredningen menar att det allvarliga säkerhetsläget och ökat behov av personalförstärkning i civila försvaret bör generera att regeringen aktiviteter civilplikten generellt i det civila försvaret. Mönstring och fullgörande av civilplikt med längre grundutbildning behövs. Totalförsvarspliktiga blir då skyldiga att gå en grundutbildning om högst 320 dagar med civilplikt efter mönstring. Utredningen har tittat på vilka verksamheter i civila försvaret där civilplikt får fullgöras. Utöver tidigare riktlinjer bör civilplikt också få fullgöras i bevakningsverksamhet, drift, underhåll, reparationer inom elektronisk kommunikation. Man vill också ta bort verksamhet som själavård och sociala insatser. Laxå kommun ser positivt på att fler verksamheter blir aktuella inom civilplikten, däremot ifrågasätter vi varför sociala insatser tas bort. Krisstöd är en viktig del vid krig och kris och bör således vara en viktig del i det civila försvaret.

Personalförsörjningen för civila försvaret bör även fortsättningsvis först och främst bemannas av befintlig personal, vilket Laxå kommun ser som positivt att man uttömmar sina egna resurser först. Om behoven ökar kraftigt vid höjd beredskap behövs en välplanerad bemanning av en krigsorganisation. Laxå kommun håller med om att det är av största vikt att det finns en god planering i fredstid, för att kunna upptäcka brister i bemanningen och säkerställa att bemanningen är tillräckligt hög *innan* ett läge av höjd beredskap. Därför ser Laxå kommun positivt på utredningen och arbetet med att säkerställa god bemanning i det civila försvaret. I det läge som den ordinarie bemanningen inte räcker ska civilplikt och anvisning i form av allmän tjänsteplikt först övervägas.

För att civilplikt ska bli aktuellt så finns det ett antal kriterier:

- Behovet av personalförstärkning avser verksamhet som antingen inte bedrivs alls i fredstid eller verksamhet där behovet av personal ökar kraftigt vid höjd beredskap.
- Behovet av personalförstärkning avser kompetens i en för totalförsvaret kritisk verksamhet, t.ex. verksamhet som är nödvändig för befolkningens överlevnad, för

2025-05-06
Handläggare
Jessica Vidberg
Kommunchef
0584-473115
jessica.vidberg@laxa.se

att upprätthålla de mest centrala samhällsfunktionerna eller för att bidra till det militära försvarets förmåga. Det kan handla om ett viktigt nationellt intresse där förmågan behöver finnas i Sverige och kunna garanteras av staten.

Civilplikt kan också vara lämpligt om det är specifik kompetens eller utbildning som efterfrågas. Fem områden har identifierats för civilplikt, områden där civilplikt är nödvändig för att säkerställa personalförsörjning vid höjd beredskap: räddningstjänst (kommunal), drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet, hälso- och sjukvård, drift, underhåll och reparationer inom elektroniska kommunikationer och bevakningsverksamhet. Laxå kommun ser positivt på de verksamhetsområden som identifierats för civilplikt. Det finns också sex områden där civilplikt *kan komma* att bli aktuellt; befolkningsskydd, transport, drift, underhåll och reparationer inom andra energislag än el, socialtjänst inklusive äldreomsorg och funktionshinderområdet, tandvård, IT-system och cybersäkerhet. Laxå kommun välkomnar ytterligare utredning för att ha bättre underlag för dessa sex områden. Viktigt för kommunal verksamhet är så klart att säkerställa att socialtjänst och vård kan bedrivas likvärdigt i höjd beredskap som i fredstid.

Frivilliga försvarsorganisationer och dess medlemmar spelar en viktig roll i arbetet med personalförsörjning. Laxå kommun anser att civilsamhället utgör en enorm resurs, men de har också ett stort behov av tydliga uppdrag och samordning. Därför ser vi positivt på att MSB får i uppdrag att tillsammans med Försvarsmakten titta närmare på frågan.

Civilplikt efter mönstring bygger långsiktigt upp totalförsvaret. Det är dock kostsamt och tar tid då grundutbildning ska finnas på plats först. Civilplikt efter annan utredning än mönstring går snabbare och är billigare, här kan ex. legitimationsyrken vara aktuella. Detta är dock något man bör titta närmare på då just mönstringen kan utgöra en viktig (avgörande) del. Uppdragen till ansvariga myndigheter bör därför inkludera att bedöma i vilken mån civilplikt efter annan utredning än mönstring är lämplig för respektive verksamhet, vilket Laxå kommun anser vara positivt.

Laxå kommun håller med utredningen om att en nationell myndighetsövergripande resurs/funktion är nödvändig för personalförsörjningen, det kommer vara svårt för var enskild myndighet/verksamhet att säkerställa sina egna personalförsörjningsbehov utan att ta hänsyn till övriga myndigheter/verksamheters behov. En samsyn och samverkan behövs för att säkerställa kompetens och i de fall det är nödvändigt, prioritera var kompetensen bäst är placerad.

En terminologi som är bättre anpassad till dagens samhälle föreslås av utredningen och som också tydliggör vad och vilka som avses inom ramen för vissa begrepp. Detta anser Laxå kommun är ytterst relevant för att öka tydligheten av innebörden av olika termer.

Generellt ser Laxå kommun positivt på förtydligande av förordning för att säkerställa att regelverket är lättförståeligt för tillämpning, samt understryker vikten att dessa

2025-05-06
Handläggare
Jessica Vidberg
Kommunchef
0584-473115
jessica.vidberg@laxa.se

författningsändringar träder i kraft så snart som möjligt, senast 1 juli 2026 som utredningen föreslår.

Utökad uppgiftsskyldighet på begäran bör anses nödvändigt för att på ett effektivt och säkert sätt kunna säkerställa personalförsörjning vid höjd beredskap. Utökad uppgiftsskyldighet bör däremot alltid kommuniceras tydligt till de det berör och tydligt regleras med personlig integritet i åtanke. Detsamma gäller säkerhetsklassning, vilket självklart är av ytterst vikt att det genomförs vid alla lägen det är nödvändigt. Det är positivt att Pliktverket är de som gör bedömningen av säkerhetsprovningen i det här fallet.

För Laxå kommun

Ankie Johanson
Kommunstyrelsen ordförande